

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 18 Aralık 2019

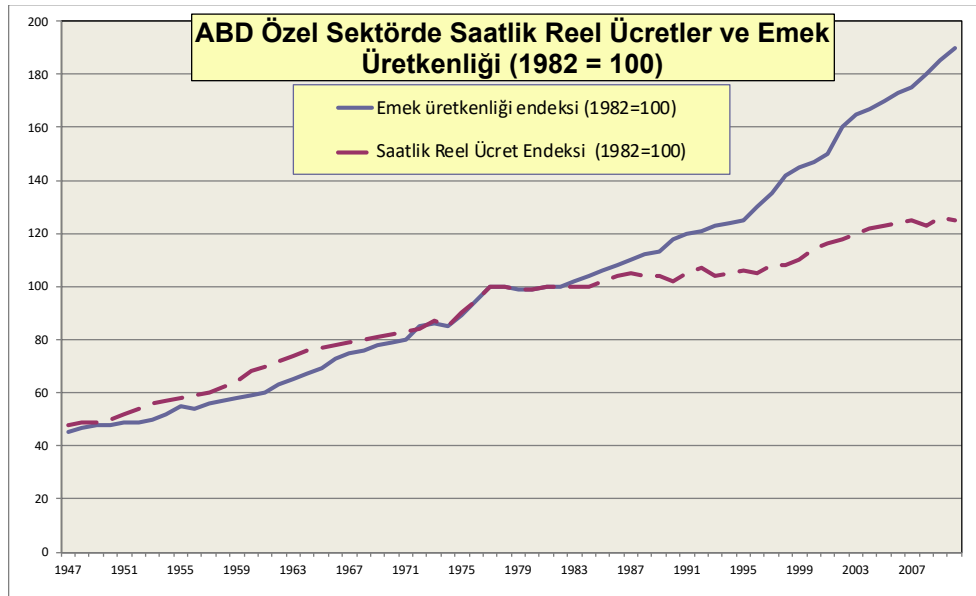
Volcker ve Sonrasını Hatırlamak

Amerikan “Merkez Bankası” – FED’in eski başkanlarından **Paul Volcker** 8 Aralık günü 92 yaşında dünyamızdan ayrıldı. Paul Volcker, 1970’lerin ikinci yarısında yükselişe geçen enflasyonun ve enflasyonist beklentilerin belini kıran ve Amerikan ekonomisinde “fiyat istikrarını egemen kılan” başkan olarak tarihe geçmişti. Amerika Başkanı Jimmy Carter tarafından 1979’da görevine atanan Volcker, 1987’ye kadar FED Başkanı olarak görev yaptı; daha sonra da 2008 küresel krizine karşı Başkan Obama tarafından kurulan “Danışmanlar Kurulunda” 2009-2011 arasında başkan olarak görev aldı.

Volcker’in Amerika’da enflasyonla mücadelesindeki en önemli silahı faiz oranlarının hızla yükseltilerek, enflasyonist beklentileri düşürmedeki kararlılığı oldu. Sıkılaştırıcı para politikası ile enflasyonla her ne pahasına mücadele, bir yandan da dönemin Başkanı **Ronald Reagan**’ın ultra-muhafazakar ve emek aleyhtarı politikaları ile birleşiyor ve Reagan-Volcker ikilisi Amerikan emekçi sınıflarının sosyal kazanımlarının yok edildiği ve reel ücret kazanımlarının hızla geriletildiği hiper-sömürü birikim rejiminin de yollarını döşüyor olacaktır.

Gerçekten de, Paul Volcker’in enflasyon hızını düşürmedeki başarısı bedelsiz olmamış, Amerika’da ücretli emek gelirleri ve istihdam olanakları hızla geriletilirken, emeğin Amerikan milli gelirinden aldığı payda da derin bir çöküş yaşanmış; gelir dağılımı ise şiddetli bir şekilde bozulmaya itilmiştir.

Aşağıda ABD Vaşington’da kurulu olan *Ekonomi Politikaları Enstitüsü*nün çalışmalarından derlediğimiz ücret ve emek üretkenliği verileri bu tespitleri tüm çıplaklığıyla ortaya dökmektedir.

EPI verileri İkinci Dünya Savaşı'nın ardından kurgulanan Bretton Woods sistemi altında, sosyal refah devletinin olanaklarıyla birlikte Amerikan işçisinin ücret gelirlerinin kabaca 1980'lere kadar üretkenlik kazanımlarıyla baş başa seyir etmekte olduğunu vurguluyor. "1980" çarpıcı bir dönüşümün habercisi: Reagan – Volcker ikilisinin ultra-muhafazakar ve enflasyonla mücadele savı altında emeğin kazanımlarına karşı geliştirmiş olduğu politikalar sonucunda işçi ücretlerinin sert biçimde yavaşlatıldığı ve üretkenlik kazanımlarının gerisinde kaldığı çok net olarak izlenebiliyor.

EPI verilerine göre, 1980 sonrasında işgücü üretkenliği toplam yüzde 72.2 (yılda ortalama yüzde 1.33) büyüme göstermesine karşın; enflasyondan arındırılmış ortalama reel ücretler toplam sadece yüzde 8.7 artmış olduğunu belgeliyor (yıllık ortalama sadece yüzde 0.2!). Kaldı ki bu artışın büyük bir bölümünün 1995 – 2002 arasında gerçekleştiği izlenmekte, diğer yıllarda reel ücretlerin sürekli durgunluk, hatta azalma, içinde olduğu görülmekte. Emeğin sendikal örgütlenme, grev ve toplu sözleşme haklarına karşı yürütülen muhafazakar saldırılar, Amerika'da enflasyonist baskıları kırmada ana belirleyicinin aslında ücret maliyetlerinin düşürülmesi yolundan geçmiş olduğunu belgeliyor.

Kuşkusuz ki Volcker döneminde enflasyonun geriletilebilmesi, Amerika'nın sosyal ve tarihsel gerçeklerinden kopuk, "teknik" bir beceri konusu değildi. Nitekim EPI uzmanlarının hesaplamalarına göre, tasarruf fonlarının reel üretken sektörlerden giderek spekülatif finansal varlıklara aktarılması; işgücü piyasalarında esneklik adı altında güvencesiz enformel istihdam biçimlerinin yaygınlaştırılması; küresel çapta üretim atölyelerinin giderek ucuz işgücü deposu çevre ülkelerine kaydırılması gibi bir dizi yapısal dönüşüm ile birlikte, Amerika'da 2000 sonrasında şirketler toplam geliri içinde emeğin gelir payı yüzde 6.5 gerilemiştir. Bu rakam yıllık bazda hesaplandığında, Amerikan sermayedar sınıflarına 535 milyar dolar net transfer anlamına gelmektedir. Küresel sermayenin ulus-ötesi şirketler ve finansallaşma üzerinden yürüttüğü bu birikim modeli ise 2008'de sınırlarına ulaşacak ve küresel ekonomi günümüzde "sürekli durgunluk" diye anılan yeni bir tür kriz dalgasına sürüklenecektir...

Konumuza geri dönersek, son 40 senelik deneyimlerimiz enflasyonun sadece parasal bir meseleden ibaret olmadığını; işgücü piyasalarında yaşanan yapısal nitelikli dengesizliklerin ve kapitalizmin anarşik doğasının doğrudan yansıması olduğunu dile getirmektedir.